

BABALARIN DİL VE KONUŞMA BOZUKLUKLARINA YÖNELİK BİLGİ DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Ayşe Nur KOÇAK¹, Ceyda AKIN², Özge Nur BAYRAK³

INVESTIGATION OF KNOWLEDGE LEVELS OF FATHERS ON SPEECH AND LANGUAGE DISORDERS

ÖZET

Amaç: Babalar, çocukların dil ve konuşma gelişimlerinde önemli rol oynamaktadır. Babaların, çocukların dil ve konuşma gelişimlerine etkisi bu derece büyük iken babaların çocuklarının dil ve konuşma güçlüğü yaşayıp yaşamadığını anlamalarına yönelik herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu önem kapsamında, babaların dil ve konuşma bozuklukları hakkında bilgi düzeylerinin ve tutumlarının incelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Çalışmanın katılımcılarını Türkiye’de yaşayan ve en az bir çocuğa sahip 30 baba oluşturmaktadır. Katılımcılara iki anket sunulmuştur. İlk anket sosyodemografik anket olup araştırmacılar tarafından oluşturulmuştur. Katılımcılara, çocuk sayısı, eğitim düzeyi, dil ve konuşma terapistinden terapi alıp almadıkları gibi sorular yöneltilmiştir. İkinci anket ise Togram ve Maviş (2009) tarafından geliştirilen “Dil ve Konuşma Bozukluklarına Yönelik Tutum ve Bilgi Anketi” kullanılmıştır. Anket maddelerinin, frekansları hesaplanarak bulgular oluşturulmuştur. Buna ek olarak babalardan alınan sosyodemografik özelliklere göre de karşılaştırması gerçekleştirilmiştir.

Bulgular: Araştırmanın amacı doğrultusunda hazırlanan sorulara göre verilerin analizi sonrasında, dil ve konuşma terapisti mesleğini duyan katılımcıların anket yanıtları, duymayanlara göre; çocuklarında dil ve konuşma problemi olan katılımcıların anket yanıtları, olmayanlara göre; dil ve konuşma terapistinden destek alan katılımcıların anket yanıtları, destek almayanlara göre; dil ve konuşma terapisti dışında destek alan katılımcıların anket yanıtları, destek almayanlara göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır. Buna benzer olarak katılımcıların yaş farkları, eğitim durumu ve çocuk sayısındaki farklar istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmaya sebep olmamaktadır.

¹İstanbul Atlas Üniversitesi, Dil ve Konuşma Terapisti Bölümü, İstanbul, Türkiye

²Üsküdar Üniversitesi, Dil ve Konuşma Terapisti Bölümü, İstanbul, Türkiye

³Üsküdar Üniversitesi, Dil ve Konuşma Terapisti Bölümü, İstanbul, Türkiye

Sonuç: Babaların çocukların dil ve konuşma gelişiminde önemli bir role sahip olmasına rağmen, babaların dil ve konuşma bozuklukları hakkında bilgi düzeyleri yeterli olmadığı görülmüştür. Buna benzer bir şekilde dil ve konuşma terapistinden terapi alan babaların almayan babalara göre anlamlı farklılık oluşturmamasının sebebinin babaların terapi süreçlerine katılımının az olması ile ilişkilendirildiği düşünülmektedir. Bu nedenle babaların dil ve konuşma terapisi hakkında bilgi düzeyleri ve farkındalıkları artırılması gerektiğini düşündürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dil ve konuşma terapisi, baba, bilgi ve tutum

SUMMARY

Purpose: Fathers play an important role in the language and speech development of children. While the effect of fathers on children's language and speech development is so great, no research has been found on fathers' understanding whether their children have language and speech difficulties. Within the scope of this importance, it is aimed to examine the knowledge levels and attitudes of fathers about speech and language disorders.

Method: The participants of the study consist of 30 fathers living in Turkey. and having at least one child. Two questionnaires were presented to the participants. The first questionnaire was a sociodemographic questionnaire and was created by the researchers. The participants were asked questions such as the number of children, education level, whether they received therapy from a speech and language therapist. The second questionnaire, "Attitude and Knowledge Questionnaire towards Speech and Language Disorders" developed by Togram and Maviş (2009) was used. Findings were created by calculating the frequencies of the survey items. In addition, a comparison was made according to the sociodemographic characteristics obtained from the participants.

Results: After the analysis of the data according to the purpose of the research, the survey answers of the participants who heard the speech and language therapy profession, compared to those who did not; survey responses of participants with language and speech problems in their children, compared to those who do not, the questionnaire responses of the participants who received support from a speech and language therapist compared to those who did not receive support; the questionnaire responses of the participants who received support other than language and speech therapy did not differ statistically significantly from those who did not receive support. Similarly, the age differences of the participants, the differences in educational status and the number of children do not cause a statistically significant difference.

Conclusion: Although fathers have an important role in the speech and language development of children, it has been observed that fathers' knowledge levels about language and speech disorders are not sufficient. It is thought that the reason why fathers who received therapy from a speech and language therapist did not make a significant difference compared to fathers who did not receive therapy is related to the low participation of fathers in therapy processes. For this reason, it is thought that fathers' knowledge levels and awareness about speech and language therapy should be increased. It is thought that this research can be conducted again with more participants.

Keywords: Speech and language therapy, father, knowledge and attitude

GİRİŞ

Dil ve konuşma terapistleri (DKT), iletişim, dil, konuşma, ses ve yutma alanlarında ortaya çıkan bir bozukluğu tanımlayan, bozukluğa yönelik değerlendirme ve terapi sunan bir sağlık personelidir (1). Ancak müdahale edilen alan ne olursa olsun, terapi süreçlerinde başarı elde edebilmesi adına, a) DKT, b) Danışan ve c) Çevre'nin iş birliği içerisinde çalışması gerekmektedir. Çevre, bireyin başvurduğu yaş durumuna göre çeşitlilik gösterebilse bile "aile" bu kavram adı altında incelenmektedir. Aile'nin çocuğun gelişimini takip edebilmesi ve terapi sürecine destek olabilmesi için DKT'lerle birlikte çalışması büyük önem taşımaktadır (2).

DİL VE KONUŞMA TERAPİSİNDE AİLENİN ROLÜ

Aileler, çocuklarının erken dönemde gelişiminde olan bir bozukluğun fark edilmesi, tanınması ve fark edilen bozukluğun önlenmesinde kilit bir rol oynamaktadırlar. Yapılan araştırmalarda ailelerin dil ve konuşma gelişim bilgisi arttıkça, bozukluğun fark edilmesinin arttığı ifade edilmektedir (3,4). Bu gelişim takibi ile ilgili araştırmalarda ise sıklıkla annelerin rolü ile ilgili araştırmalar yapılmış olup, babanın etkisi üzerine araştırmaların az olduğu görülmüştür. Bu durum sosyal roller ile ilişkili olmasına karşın her iki ebeveynin de çocuğun gelişimi üzerinde etkisi olduğunun unutulmaması gerekmektedir (5,6).

Babaların Dil ve Konuşma Gelişimindeki Rolü

Güncel bir araştırmada babaların, anne ve çocukla

olan etkileşiminin, çocuğun gelişimi ile doğrudan ilişkisi olduğunu ifade etmiştir (5,7). Buna benzer bir şekilde Pancsofar ve Vernon-Feagans (8), babaların çocuklarının yaşamında sonraki dönemlerde ifade edici dil üzerine önemli katkıları bulunduğunu ifade etmişlerdir. Aynı araştırmada babaların farklı kelimeleri kullanmasının çocukların ifade edici dilini desteklediği görülmüştür (9). Babaların, çocukların dil ve konuşma gelişimlerine etkisi bu derece büyük iken babaların çocuklarının dil ve konuşma güçlüğü yaşayıp yaşamadığını anlamalarına yönelik herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu araştırmada ise babaların, çocuklarının dil ve konuşma güçlüklerine yönelik farkındalıklarının belirlenmesi amaçlanmaktadır. Bu araştırma kapsamında aşağıdaki sorulara yanıt aranmaktadır.

1. Babaların dil ve konuşma bozukluklarına yönelik bilgileri demografik özelliklere göre farklılaşma göstermekte midir?
2. Dil ve konuşma terapisi hizmeti alan ve almayan babaların dil ve konuşma bozukluklarına yönelik farkındalıkları farklılaşmakta mıdır?

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırma Yöntemi

Bu araştırmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Bu araştırmada belirli bir örneklemden alınan veriler ile genele yorum yapılması beklenmektedir (10). Bu araştırmanın etik kurul izinleri Üsküdar Üniversitesi Etik Kurulu tarafından 31/01/2022 tarihinde 61351342/2022-60 sayısı ile alınmıştır.

Katılımcılar

Çalışmanın katılımcılarını Türkiye’de yaşayan en az bir çocuğa sahip babalar oluşturmuştur. Bu çalışma toplam 30 katılımcı ile yürütülmüştür. Katılımcılara ait bilgiler Tablo 1’de sunulmuştur.

Değişken	Grup	Kişi Sayısı	
		(n)	Yüzde (%)
Yaş	20-30	5	16,7
	30-40	9	30,0
	40-50	11	36,7
	50 ve üzeri	5	16,7
Eğitim Durumu	İlköğretim Mezunu	4	13,3
	Lise Mezunu	10	33,3
	Üniversite Mezunu ve üzeri	16	53,3
Medeni Hal	Evli	29	96,7
	Bekar	1	3,3
DKT Mesleğini Duyma	Hayır	7	23,3
	Evet	23	76,7
Çocuğunuzda Dil Konuşma Bozukluğu	Hayır	19	63,3
	Evet	11	36,7
DKT Destek Alma	Hayır	23	76,7
	Evet	7	23,3
DKT Dışında Yardım Alma	Hayır	26	86,7
	Evet	4	13,3

VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Sosyodemografik Bilgi Formu

Bu form araştırmacılar tarafından oluşturulmuştur. Araştırmada katılımcıların sosyodemografik özelliklerine yönelik bilgiler alınmıştır. Bu bilgiler içerisinde katılımcıların; çocuk sayısı, çocuklarında dil ve konuşma güçlüğü olup olmadığı, DKT desteğine yönelik bilgi, vb. gibi bilgiler alınmıştır.

Dil ve Konuşma Bozukluklarına Yönelik Bilgi Anketi

Togram ve Maviş (11) tarafından dil ve konuşma bozukluklarına yönelik bilgi ve tutumları belirlemek amacıyla geliştirilen anket izinleri alınarak, araştırmaya dahil edilmiştir. Ankette dil ve konuşma bozukluğu olan çocukların akademik ve sosyal başarıları ile ilgili 10 madde ve terapi gereksinimleri hakkında 10 madde olmak üzere toplam 20 madde bulunmaktadır. Maddelerin değerlendirilmesi likert tipinde beşli derecelendirme sistemi kullanılarak gerçekleştirilmektedir. Katılımcılardan bu maddeleri “kesinlikle katılmıyorum”, “katılmıyorum”, “kararsızım”, “katılıyorum”, “kesinlikle katılıyorum” şeklinde puanlamaları istenmiştir.

Verilerin Toplanması

Çalışmada veri toplama aracı olarak kullanılan anket, babalara e-posta yoluyla ulaştırılmıştır. Uygulama için ulaşılan katılımcılardan anketi eksik dolduranların verileri çalışmanın sonucuna dahil edilmemiştir.

Veri Analizi

Veriler SPSS-22 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Sosyodemografik bilgiler için frekans tabloları oluşturulmuştur. Dil ve konuşma bozukluklarına yönelik bilgi anketine göre değişkenlerin grup ortalamalarındaki farklılıkları görebilmek için 3 ve daha fazla gruplu değişkenlerde parametrik olmayan Kruskal Wallis-H analizi, 2 gruplu değişkenlerde parametrik olmayan Mann Whitney-U analizi uygulanmıştır. Dil ve konuşma bozukluklarına yönelik bilgi anketi ile çocuk sayısı değişkeni arasındaki korelasyonu görmek için non-parametrik Pearson Korelasyon analizi yapılmıştır. Analizler alfa = 0,05 seviyesinde uygulanmıştır. Tablo 2.de verilerin normallik analizleri sunulmuştur.

Normallik Varsayımı Analizleri

Değişken	N	Ort.	SS	Kolmogorov Smirnov (p)	Çarpıklık	Basıklık
Dil ve Konuşma Terapisi Bilgi Düzeyi Ölçeği	30	57,76	16,48	,098	-,643	,173
Çocuk Sayısı	29	2,10	,61	,000	,919	2,715

* $p \leq 0,05$

BULGULAR

Araştırmanın sonucunda elde edilmiş olan bulgular sırası ile sunulmuştur.

Babaların Dil ve Konuşma Bozukluklarına Yönelik Bilgi Anketi Yanıtları

Tablo 3'te babaların dil ve konuşma bozukluklarına yönelik bilgi anketine verilen cevaplar sunulmuştur.

Tablo 3.

Katılımcıların Anket Maddelerine Verdikleri Yanıtların Sıklık ve Yüzdeleri

	Kesinlikle				Kararsızım				Kesinlikle			
	Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Katılıyorum			
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%		
Konuşma sorunlu çocuk uygun yaşa geldiğinde okula gider.	4	13,3	8	26,7	5	16,7	9	30,0	4	13,3		
Çocuk konuşamadığı için okuma-yazma öğrenemez.	10	33,3	14	46,7	1	3,3	2	6,7	3	10,0		
Çocuğun konuşamama sorunu ilerde öğrenme güçlüğüne dönüşür.	6	20,0	8	26,7	4	13,3	9	30,0	3	10,0		
Konuşma sorunlu çocuklar hiperaktif ve uyumsuz olurlar.	7	23,3	8	26,7	4	13,3	9	30,0	2	6,7		
Çocuğun konuşma sorunu okul hayatını/derslerini olumsuz etkiler.	5	16,7	4	13,3	2	6,7	13	43,3	6	20,0		
Çocuk konuşmasının bozuk olduğunu okulda fark eder.	12	40,0	9	30,0	3	10,0	4	13,3	2	6,7		
Konuşma sorunlu çocukla okulda arkadaşları alay ederler.	5	16,7	4	13,3	6	20,0	10	33,3	5	16,7		
Konuşma sorunlu çocuklar derslerde uyumsuz davranışlar sergiler.	4	13,3	9	30,0	7	23,3	8	26,7	2	6,7		
Konuşma sorunlu çocuk okuldaki sosyal etkinliklere katılamazlar.	5	16,7	13	43,3	4	13,3	6	20,0	2	6,7		
Çocuğun derslerindeki başarısızlığının nedeni konuşma sorunudur.	6	20,0	11	36,7	8	26,7	2	6,7	3	10,0		
Konuşma sorunlu çocuk kendi başına sorunun üstesinden gelebilir.	9	30,0	15	50,0	2	6,7	3	10,0	1	3,3		
Terapiler klinik ortam yerine okul ortamında gerçekleşmelidir.	5	16,7	9	30,0	8	26,7	7	23,3	1	3,3		
Öğretmenler terapi seanslarını gözlemelidir.	2	6,7	5	16,7	10	33,3	12	40,0	1	3,3		
Terapistin, çocuğun terapileri konusunda öğretmene bilgilendirme yapması gereklidir.	4	13,3	4	13,3	1	3,3	14	46,7	7	23,3		
Konuşma terapisi, çocuğun (varsa) diğer alanlardaki geriliklerini de olumlu yönde etkiler.	4	13,3	5	16,7	2	6,7	12	40,0	7	23,3		
Çocuğun konuşma terapisine katılması için dersten ayrılması uygun değildir.	5	16,7	5	16,7	8	26,7	10	33,3	2	6,7		

Konuşma sorunlu çocuk terapide öğrendiklerini gündelik yaşamında rahatlıkla kullanabilir.	3	10,0	3	10,0	3	10,0	12	40,0	9	30,0
Konuşma sorunlu çocuğa bireysel terapiler (grup eğitime göre) daha yararlı olur.	6	20,0	4	13,3	7	23,3	5	16,7	8	26,7
Terapiler, çocuğun sorununa karşı olumlu tutum geliştirmesini sağlar.	4	13,3	1	3,3	2	6,7	12	40,0	11	36,7
Çocuğun konuşma bozukluğunun geçmesi için ilaç kullanması gerekir.	14	46,7	6	20,0	9	30,0	1	3,3	0	0,0

* $p \leq ,05$

Babaların Dil ve Konuşma Bozukluklarına Yönelik Bilgi Anketi Yanıtlarının Sosyodemografik Özelliklere Göre Karşılaştırılması

Tablo 4'te Babaların, dil ve konuşma terapisi mesleğini duyma değişkenine göre dil ve konuşma terapisi mesleğini duyan katılımcıların anket yanıtları, duymayanlara göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır ($p = ,288 > ,05$). Babaların, çocuklarında dil ve konuşma problemi olma değişkenine göre çocuklarında dil ve konuşma problemi olan katılımcıların anket yanıtları, olmayanlara göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır ($p = ,735 > ,05$). Babaların, DKT' den destek alan katılımcıların anket yanıtları, destek almayanlara göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır ($p = ,811 > ,05$). Babaların, DKT dışında destek alan katılımcıların anket yanıtları, destek almayanlara göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır ($p = ,198 > ,05$).

Tablo 4.

Babaların Sosyodemografik Özelliklerine Göre Anket Puanlarının İncelenmesi

	Grup	n	Ort.	SS	z	SD	p
Dil ve Konuşma Terapisi Mesleğini Duyma Değişkeni	Hayır	7	62,57	17,33	-1,079	28	,288
	Evet	23	56,30	16,33			
Çocuklarında Dil ve Konuşma Problemi Olma Değişkeni	Hayır	23	57,56	17,84	-,245		
	Evet	7	58,42	12,08			
DKT Desteği Alma Değişkeni	Hayır	23	57,56	17,84	-,245	28	,811
	Evet	7	58,42	12,08			
DKT Dışında Destek Alma Değişkeni	Hayır	26	56,11	16,16	-1,312	28	,198
	Evet	4	68,50	16,52			

* $p \leq ,05$

Tablo 5' de Babaların, Dil ve Konuşma Bozukluklarına Yönelik Bilgi Anketi Puanları, babaların eğitim durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır ($p = ,758 > ,05$).

Tablo 5.

Babaların Eğitim Durumuna Göre Anket Puanlarının İncelenmesi

Ölçek	Grup	n	Ort.	SS	SD	H	p
Dil ve Konuşma Terapisi Bilgi Düzeyi Ölçeği	İlköğretim Mezunu	4	52,50	19,95	2	,544	,758
	Lise Mezunu	10	59,10	17,11			
	Üniversite Mezunu ve üzeri	16	58,25	16,16			
	Toplam	30	57,76	16,48			

* $p \leq ,05$

Tablo 6' da babaların, Dil ve konuşma bozukluklarına yönelik bilgi anketi puanları, babaların çocuk sayısı durumu farkları istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır ($r = -,302$; $p = ,111$).

Tablo 6.

Babaların Çocuk Sayısı Durumuna Göre Anket Puanlarının İncelenmesi

Babaların Çocuk Sayısı Durumuna Göre Anket Puanlarının İncelenmesi

	Dil ve Konuşma Terapisi Bilgi Düzeyi Ölçeği	Çocuk Sayısı
Dil ve Konuşma Terapisi Bilgi Düzeyi Ölçeği	1	-,302 ,111
Çocuk Sayısı	-,302 ,111	1

* $p \leq ,05$

TARTIŞMA

Bu çalışmada, farklı şehirlerde yaşayan

30 babanın Dil ve konuşma terapisine yönelik bilgi düzeylerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmaya dahil edilen tüm babaların görüşleri alınansosyodemografiközelliklere göre anlamlı farklılık olup olmadığı araştırılmıştır. Daha önce dil ve konuşma terapisti mesleğini duyan katılımcıların anket yanıtları, duymayanlara göre; çocuklarında dil ve konuşma problemi olan katılımcıların anket yanıtları, olmayanlara göre; DKT' den destek alan katılımcıların anket yanıtları, destek almayanlara göre; DKT dışında destek alan katılımcıların anket yanıtları, destek almayanlara göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır.

Katılımcıların yaş farkları, eğitim durumu ve çocuk sayısındaki farklar istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmaya sebep olmamaktadır. Araştırma kapsamında herhangi bir anlamlı fark bulunamamasının sebebinin ülkemizde babaların çocukların dil ve konuşma gelişimine yönelik takip hakkında yeterli bilgi bulundurmadığını destekler niteliktedir. Aynı zamanda DKT'den destek alan babaların, almayanlara göre anlamlı farklılık elde edilememesi babaların terapi süreçlerine verdiği desteğin yeterli olmadığını gösterdiği düşünülmektedir.

Babaların çocukların, dil ve konuşma gelişimine yönelik bilgilerinin daha detaylı incelenebilmesi adına araştırma maddelerinin frekans yüzdelerine ilişkin bulgular sunularak, tartışılmıştır. Babaların %43,4

(n = 13) "Konuşma sorunlu çocuk uygun yaşa geldiğinde okula gider (1. Madde)" ifadesinin doğru olduğunu ifade etmiştir. Benzer bir şekilde "Çocuk konuşamadığı için okumaz yazma öğrenemez (2. Madde)" ifadesinin ise babaların %80'i (n = 24) doğru olduğunu ifade etmiştir. Peterson ve ark. (12) araştırmasında ise dil ve konuşma problemi yaşayan çocukların okuma ve akademik başarısının etkilendiği ifade etmiştir. Bu nedenle babaların dil ve konuşma ve akademik başarı süreçlerine yönelik bilgi düzeylerinin yetersiz olduğu görülmüştür. Babalar "Çocuğun konuşmama sorunu ilerde öğrenme güçlüğüne dönüşür (3. Madde)" %46,7 (n = 14) ifadesinin doğru olduğunu düşünürken, %13,3 (n = 4) bu maddede kararsız kalmıştır. Öğrenme güçlüğü yaşayan çocuklar yaş ilerledikçe daha karmaşık dil yapılarıyla karşılaşacağından yaşları arttıkça dil ve konuşma becerilerindeki problemler de artacaktır (13). Çocuğun yaşadığı konuşmama sorunu özel öğrenme güçlüğünün bir belirtisi olabileceği ve zaman geçtikçe dil ve konuşma becerilerinde daha büyük problemlerle karşılaşabilecekleri konusunda, babaların bilgi düzeylerinin artırılması gerektiği düşünülmektedir. Babaların, %50'si (n = 15) konuşma sorunu olan çocukların hiperaktif olma ve uyum problemi yaşamayacağını düşünürken (4. madde), %56,7 si (n = 17) çocuğun derslerindeki başarısızlığın nedeninin konuşma problemi olarak görmemektedirler (10. madde) ve %60'ı (n = 18) ise konuşma sorunlu çocukların okuldaki sosyal etkinliklere katılabileceklerini (9. Madde) ifade etmişlerdir. Bu maddelerle ilişkili olarak dil ve konuşma bozukluğuna sahip kişilerin akademik performansları olumsuz etkilenmekte ve kişilerin sosyal uyumları azalacağı ifade edilmektedir (14). Bu bağlamda babaların; çocuklarının konuşma sorununun, uyumsuzluğa ve akademik alandaki başarısızlığa neden olabileceği konusunda bilgi eksikliklerinin olduğu görülmektedir.

Babaların %70'i (n = 21) çocuğun kendi konuşmasının bozuk olduğunu okulda fark etmeyeceğini düşünmektedirler (6. madde). Yapılan bir araştırmaya göre hafif derecede dil ve konuşma problemi yaşayan çocuklar okul öncesi dönemde fark edilmeyebilir ancak bu konuşma sorunu eğitim ve öğretim süreciyle ortaya çıkabilmektedir (15). Buna göre okul öncesi dönemde hafif dil ve konuşma bozukluğu yaşayan çocukların; bu sorunu daha önce fark etmeyip, okul döneminde eğitim öğretim süreciyle birlikte ortaya çıkabilecek dil ve konuşma sorununu fark edebileceği konusunda babaların bilgilendirilmesi gerektiği düşünülmektedir. Bu bilgilere ek olarak babaların %76,7'si (n = 23) terapilerin, çocuğun sorununa karşı olumlu tutum geliştirmesini sağlayacağını (19. Madde) ifade etmiştir. Bu durum babaların terapi süreçlerine karşı olumlu bir bakış açısı olabileceğini düşündürmektedir.

SONUÇ

Bu araştırmada; babaların, dil ve konuşma terapisi hakkında bilgi düzeyleri incelenmiştir. Bu incelemeler doğrultusunda, babaların; çocuklarındaki konuşma sorununun okul hayatına etkisi konusunda, konuşma sorunu ve öğrenme güçlüğü arasındaki ilişki hakkında, konuşma sorununun okulda uyumsuzluğa neden olabileceği konusunda, çocuğun konuşma sorununu okulda fark edebileceği konusunda, öğretmen ve dil konuşma terapistlerinin multidisipliner çalışması gerektiği konusunda ve bireysel terapiler hakkında bilgi eksikliklerinin olduğu görülmektedir. Bu durumun özellikle terapi alan ve almayan arasında herhangi bir fark olmaması babaların terapi süreçlerine yeterince destek olmadıklarını gösterir niteliktedir. Bu bağlamda çocukların

gelişiminde önemli rolü olan babaların, çocukları konuşma sorunuyla karşılaştığında neler yaşayabileceği konusunda ve doğru müdahale için dil ve konuşma terapisi hakkında bilgi düzeyleri ve farkındalıkları arttırılmalıdır.

KAYNAKLAR

1. DKTD- Dil ve Konuşma Terapistleri Derneği (2022). "Dil ve Konuşma Terapisti Kimdir?" <https://www.dktd.org/tr/files/download/p1e8tpiusl15n41h7pq2n1ib35u34.pdf> (Erişim tarihi: 05.11.2022).
2. de Oliveira Pereira, L., Vandenberghe, L., & Tôrres, L. V. V. (2017). Indicators for a family guidance proposal for families of children in Speech Therapy. *Distúrb. Comun*, 29(1), 97-107.
3. Williams, J. (2007). Learning from mothers: how myths, policies and practices affect the detection of subtle developmental problems in children. *Child: care, health and development*, 33(3), 282-290.
4. Smith, L. E., Akai, C. E., Klerman, L. V., Keltner, B. R., & Centers for the Prevention of Child Neglect. (2010). What mothers don't know and doctors don't say: Detecting early developmental delays. *Infant mental health journal*, 31(4), 455-466.
5. Cardenas, S. I., Morris, A. R., Marshall, N., Aviv, E. C., Martinez Garcia, M., Sellery, P., & Saxbe, D. E. (2022). Fathers matter from the start: The role of expectant fathers in child development. *Child Development Perspectives*, 16(1), 54-59.
6. Kruper, J. C., & Uğziris, I. C. (1987). Fathers' and mothers' speech to young infants. *Journal of Psycholinguistic Research*, 16(6), 597-614.
7. Tamis-LeMonda, C. S., Shannon, J. D., Cabrera, N. J., & Lamb, M. E. (2004). Fathers

and mothers at play with their 2-and 3-year-olds: Contributions to language and cognitive development. *Child development*, 75(6), 1806-1820.

8. Pancsofar, N. Vernon-Feagans, L. (2006). Mother and Father Language Input to Young Children: Contributions to Later Language Development. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 27, 571-587.
9. Ersan, C. (2013). Baba dil destek programının çocukların dil gelişimine etkisi (Master's thesis, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü).
10. Karasar, N. (2015). Bilimsel Araştırma Yöntemi. İstanbul: Nobel Yayınları.
11. Toğram, B., & Maviş, İ. (2009). Aileler, öğretmenler ve dil ve konuşma terapistlerinin çocuklardaki dil ve konuşma bozukluklarına yönelik tutum ve bilgilerinin değerlendirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 10(01), 71-85.
12. Peterson, R. L., Pennington, B. F., Shriberg, L. D., & Boada, R. (2009). What influences literacy outcome in children with speech sound disorder?.
13. Turan, F., & Yükselen, A. (2004). Öğrenme güçlülüğü olan çocukların dil özellikleri. *Eğitim ve Bilim*, 29(132).
14. Uysal, A. A., & Tura, G. (2018). Öğretmen adaylarının çocuklardaki dil ve konuşma bozukluklarına yönelik tutum ve bilgilerinin değerlendirilmesi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 1(1), 13-22.
15. Kara, Y. (2020). Okul yöneticileri ve öğretmenlerin dil ve konuşma bozukluğuna sahip öğrencilerin eğitimine ilişkin görüşlerinin incelenmesi (Master's thesis, Eğitim Bilimleri Enstitüsü).